

Netcongestie Noord-Brabant

Eindverslag

19-11-2024

Inhoud

- 1 Inleiding
- 2 Contextanalyse
- 3 Strategische keuzes
- 4 Plan van aanpak
- 5 Verantwoording

Inleiding

INLEIDING

Netcongestie vraagt om drie-sporenaanpak: slimme oplossingen, versnelling, en integraal programmeren

Netcongestie is een groeiend probleem

Door elektrificatie van onze samenleving, verduurzaming van het energiesysteem, en uitbreiding van woonwijken en bedrijvigheid neemt de belasting van ons elektriciteitsnet sneller toe dan de capaciteit. Hierdoor ontstaat netcongestie, en kunnen uitbreidings- en verduurzamingsplannen niet of alleen zeer vertraagd worden gerealiseerd. In Noord-Brabant en Limburg speelde dit eerder dan elders in Nederland, maar ondertussen speelt het bijna in heel Nederland.

Landelijk Actieprogramma Netcongestie en activiteitensporen

In het [Landelijk Actieprogramma Netcongestie \(LAN\)](#) hebben overheden, netbeheerders en bedrijvenkoepels beschreven wat er nodig is om netcongestie in Nederland het hoofd te bieden, mede op basis van de eerste ervaringen in Noord-Brabant en Limburg. Een belangrijke verantwoordelijkheid valt bij provincies, regionale netbeheerders en gemeenten, die met name werken aan het tijdelijk verlichten van netcongestie, het oplossen van regionale knelpunten, en het sturen op een robuuster en duurzamer energiesysteem op de lange termijn. Dit is samengevat in drie 'sporen' van de aanpak netcongestie, met ieder een andere focus en tijdshorizon. De provincie wil haar rol en aanpak op deze sporen herijken aan de hand van een nieuwe strategie.

Activiteitensporen netcongestie

Voor provincies en hun partners kent de aanpak van netcongestie een drie-sporenaanpak, die alle provincies op een soortgelijke manier ter hand nemen. Deze sporen zijn:

Slimme oplossingen (0-5 jaar)

Oplossingen gericht op de korte termijn om netcongestie te verlichten, bestaande capaciteit beter te benutten en om projecten doorgang te laten vinden.

Versnellingsprojecten (5-12 jaar)

Inspanningen gericht op de middellange termijn om de uitbreiding van netcapaciteit te prioriteren en te versnellen.

Integraal programmeren (>5 jaar)

Sturen op de juiste eindbeelden in het energiesysteem, waardoor netcongestie op de lange termijn wordt voorkomen en verholpen.

Contextanalyse

CONTEXTANALYSE

Netcongestie in Noord-Brabant is een urgent probleem en wordt als zodanig herkend in beleid

Netcongestie is een urgent maatschappelijk probleem

Netcongestie op het elektriciteitsnet ontstaat wanneer er meer transportcapaciteit van stroom gevraagd wordt dan het net kan bieden. Knelpunten ontstaan zowel aan de aanbod- als vraagkant, en op meerdere spanningsniveaus. In juni 2022 ging het elektriciteitsnet in Noord-Brabant en Limburg op slot voor nieuwe grote aansluitingen. Ben Voorhorst is toen door beide provincies en het Rijk aangesteld als speciaal coördinator, en heeft een aanpak opgesteld voor beide provincies. Deze aanpak is tevens de opmaat geweest voor het vaststellen van het Landelijk Actieprogramma Netcongestie (LAN) in december 2022.

Netcongestie is prominent in Brabants beleid

In de Uitvoeringsagenda Energie 2024-2027 is toegankelijke en beschikbare energie een belangrijk speerpunt. Hieronder valt de aanpak van netcongestie. In deze agenda zet de provincie concreet in op versnelling van netuitbreidingsprojecten, het stimuleren van energiehubs, en regievoering over het provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (pMIEK). Ook werkt de provincie aan het Energieperspectief, de Brabantse invulling van de energievisie die alle provincies opstellen. Het Energieperspectief zal kaderstellend zijn voor de maatschappelijke prioritering van projecten in het pMIEK.

De aanpak van netcongestie in interne en externe samenwerkingen is onduidelijk of moeizaam

Netcongestie heeft een onduidelijke positie in de interne organisatie

De aanpak netcongestie is in Noord-Brabant ondergebracht bij het Programma Milieu, Energie & Circulaire Economie. Daarbinnen zijn verschillende teams die onderdelen van de aanpak netcongestie vervullen, met name de teams Elektriciteit, RES en Proces, en Gebouwde Omgeving en Industrie raken sterk aan netcongestie.

Daarnaast was het eind 2022 de intentie om een Taskforce Netschaarste Noord-Brabant te creëren. De Taskforce was bedoeld als ambtelijke samenwerking dwars over de lijnorganisatie heen, tussen de provincie en netbeheerders, waarin alle functionarissen die werken aan netcongestie afstemmen en kennisdelen. Deze taskforce is niet van de grond gekomen omdat Enexis en TenneT op dat moment weerstand hadden tegen organisatievormen die afweken van wat zij elders gewend waren op dat moment, en omdat er bij de provincie sprake was van personeelsuitval waardoor trekkerschap ontbrak. Toch wordt de Taskforce binnen de provincie nog wel herkend, en wordt er ook extern nog wel naar verwezen, dit zorgt voor onduidelijkheid.

Externe samenwerking met partners is in beweging

De belangrijkste partners van de provincie op het gebied van

netcongestie zijn de regionale netbeheerder Enexis, de landelijke netbeheerder TenneT, gemeenten, en het Ministerie van Klimaat en Groene Groei. Met deze partijen stemt de provincie bestuurlijk af in een Brabantbreed Bestuurlijk Overleg Energie (BBOE), en ambtelijk in een Coördinatorenoverleg Energie (COE). De scope van deze samenwerking is breder dan alleen netcongestie, en betreft ook duurzame opwek en warmte. Dat komt doordat deze samenwerking is ontstaan uit de organisatie van de Regionale Energiestrategie (RES). Het BBOE vervult de rol van 'energy board' zoals bedoeld in het LAN: een bestuurlijk orgaan dat integrale besluiten neemt over het energiesysteem. Het BBOE is evenwel een relatief nieuw orgaan dat nog aan slagkracht moet winnen en dat nog moet wennen aan de nieuwe rol als energy board.

Samenwerking met Enexis wordt soms als moeizaam ervaren

De samenwerking met Enexis is belangrijk omdat er vaak op operationeel niveau nauwe afstemming nodig is over bijvoorbeeld versnellingsprojecten of energiehubbs. Deze samenwerking wordt bij de provincie soms als moeizaam ervaren. Enerzijds doordat contact met Enexis in de eerste plaats verloopt via accounthouders en niet met de specialisten die daadwerkelijk met het onderwerp bezig zijn, en anderzijds doordat er op meerdere niveaus onvoldoende gedeeld begrip is over elkaars organisatie, cultuur en manier van werken.

CONTEXTANALYSE

Op inhoudelijke onderwerpen varieert de provinciale inzet sterk

Slimme oplossingen: energiehubs, bedrijven(terreinen) en netbewuste gebiedsontwikkeling

Bedrijven hebben enerzijds last van netcongestie omdat zij niet kunnen uitbreiden of verduurzamen, en kunnen er anderzijds ook aan bijdragen door onnodig te elektrificeren of beschikbare capaciteit niet efficiënt te benutten. De provincie bevordert verduurzaming van bedrijventerreinen. Een relatief nieuwe activiteit is het stimuleren van energiehubs. Daar is een rijkssubsidie voor beschikbaar. Momenteel stelt de provincie een plan op om die middelen te besteden en haar eigen rol te definiëren.

Om meer te doen voor bedrijven(terreinen) ontbreekt het echter aan inzicht en uitvoeringskracht. Dit heeft enerzijds te maken met een gebrek aan datadeling, bijvoorbeeld de nettopologie en wachtrijdata van Enexis. Anderzijds heeft het te maken met een gebrek aan kennis en organisatievermogen onder de bedrijven zelf. Waar bij de provincie nog veel minder aandacht voor is, is het stimuleren van netbewuste nieuwbouw. Dit gaat om hetzelfde gedachtegoed als energiehubs, maar dan voor stedelijk gebied, vaak gekoppeld aan nieuwbouw of herstructurering.

Versnellingsprojecten: de provincie leidt een aantal projecten en overweegt onder voorwaarden bevoegd gezag te nemen

Het bevoegd gezag voor de ontwikkeling van energie-infrastructuur

onder de 150 kV ligt bij gemeenten. Dat is niet altijd passend wanneer het een grensoverschrijdend project is. Daarom leidt de provincie momenteel al enkele energie-infraprojecten en overweegt zij het bevoegd gezag vaker over te nemen. Kaders hiervoor ontbreken nog en ook de uitvoeringscapaciteit bij de provincie is beperkt. Bovendien is een goede samenwerking met de netbeheerders voorwaardelijk om tot snellere uitvoering te komen.

Integraal programmeren: partijen worstelen nog met de provinciale rol

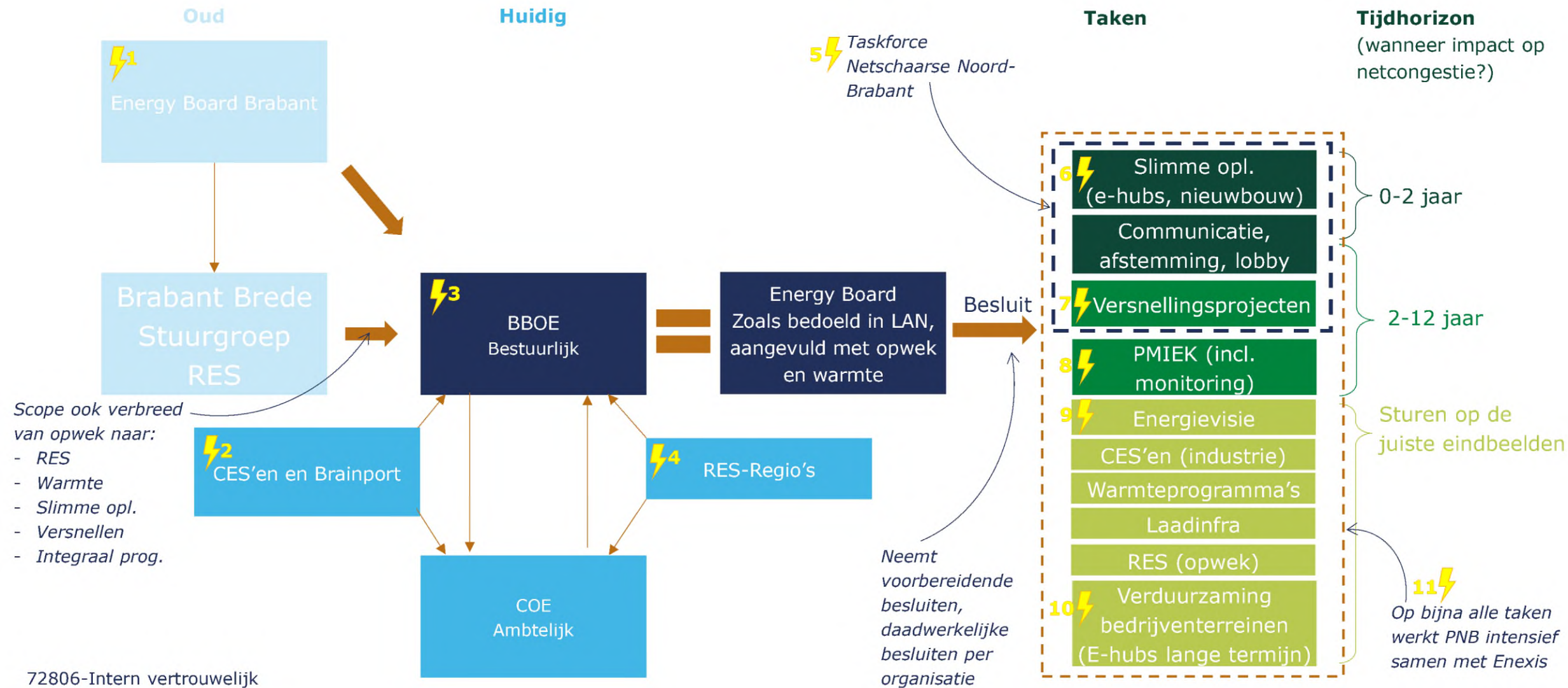
De provincie is de regievoerder voor de energievisie en het pMIEK. Momenteel wordt gewerkt aan het pMIEK 2.0, welke in februari 2025 klaar moet zijn. Parallel werkt de provincie aan het Energieperspectief, welke eind 2024 klaar moet zijn. De planning van pMIEK en Energieperspectief komt voort uit een tweejaarlijkse cyclus. Alle partijen, inclusief de provincie, moeten nog wennen aan deze cyclus en de deadlines voor het Energieperspectief en de pMIEK 2.0 zijn erg uitdagend. Zo gaan de netbeheerders bijvoorbeeld niet het Energieperspectief doorrekenen door tijdgebrek. De RES-regio's stellen zich ondertussen assertief op en ontwikkelen zelf energievisies. Hoe die zich verhouden tot provinciale producten is momenteel nog onduidelijk.

CONTEXTANALYSE

Overzicht van inhoudelijke, organisatorische en procesmatige spanningen

Gesignaleerde spanning

CONTEXTANALYSE

Beschrijving en waardering van opgehaalde spanningen

		#	Spanning	Omschrijving	Impact
Organisatie		5	Taskforce Netschaarste Noord-Brabant	Er zit spanning op de scope, invulling en externe herkenning van de taskforce NB. Wie neemt er deel aan, wat leveren ze op, hoe verhouden ze zich tot andere gremia? Hoe verhoudt het zich tot de lijnorganisatie? Naam is mogelijk vooral intern bekend. Onderdelen van de Taskforce hebben in 2022 geen doorgang kunnen vinden door weerstand bij de netbeheerders.	++
		3	BBOE/Energy Board	Nieuw orgaan, voortgekomen uit bestuurlijk RES-overleg. Gelijk aan de Energy Board zoals bedoeld in het LAN, aangevuld met warmte en opwek. Het orgaan moet nog aan bestuurlijke kracht winnen en moet nog beter toegerust worden om te kunnen sturen op aanpak netcongestie. Externen vinden de afwijkende benaming verwarrend, maar zien de integrale scope juist als kracht. Daarnaast zit de BOM niet in BBOE maar is wel een partner netcongestie.	++
		4	Rol van de regio's	Er zit spanning op de rol van de regio's in de aanpak van netcongestie in PNB omdat de regio's meer regie pakken op het integraal programmeren en op de aanpak van netcongestie, bijvoorbeeld in de realisatie van energy hubs. Dit levert spanning op met provinciale rol en vergroot bestaande onduidelijkheden.	+
Samenwerkingen		2	CES'en en Brainport	Regio's Moerdijk, SDR en Brainport worden eigenlijk door de RES-regio's in het BBOE vertegenwoordigd, maar zij oefenen directe (bestuurlijke) invloed uit, dit levert spanning op met provinciale rol en het BBOE. Moerdijk en SDR hebben CES-status, Brainport heeft een nationale prioritaire status. CES 6 is juist slecht vertegenwoordigd doordat ze een verzameling losse bedrijven is.	+
		11	Samenwerking Enexis	Er zit spanning op de ambtelijke samenwerking met Enexis omdat het contact met Enexis veelal verloopt via accounthouders die fungeren als poortwachter tot de inhoudelijk experts. Dit wekt weinig vertrouwen en belemmert de inhoudelijke samenwerking rond netcongestie. Tot slot kennen de provincie en netbeheerders elkaars organisatiecultuur soms nog onvoldoende.	+
Inhoudelijk		10	Bedrijven(-terreinen)	Nog onvoldoende uitvoeringskracht op verduurzaming bedrijventerreinen. Inzicht ontbreekt door onvoldoende data, er is meer mogelijk als Enexis meer data deelt. Daardoor risico op suboptimale verduurzaming van bedrijven en onnodige elektrificatie. Ook rol onduidelijkheid provincie.	+
		6	Slimme oplossingen	Prov. Noord-Brabant neemt nog weinig regie op netbewuste gebiedsontwikkeling. Voor energy hubs ook nog niet maar daar werkt de provincie aan een plan van aanpak om rol te bepalen en middelen te besteden.	+
		8	Scope PMIEK	Het beeld lijkt te bestaan dat scope PMIEK zich beperkt tot elektrificatie. Dit is onjuist, scope is ook gas, waterstof, warmte. Te beperkte scope leidt tot suboptimale keuzes en gemiste kansen, met name bij verduurzaming cluster 6 en waterstofbackbone.	+/-
		7	Versnellingsprojecten	Monitor voor sturing op versnellingsprojecten moet nog actueler en kwalitatief beter zodat BBOE er goed op kan sturen. Nog onduidelijkheid over de vraag of provincie rol van bevoegd gezag voor 150kV moet overnemen. Mogelijk ook een capaciteitsprobleem als er meer projecten komen of meer bevoegd gezag wordt uitgeoefend.	+/-
		9	Energievisie	Er zit spanning op de tijdlijnen van het integraal programmeren in 2024. Grotendeels komt dit door externe factoren, en doordat partijen nog wennen aan nieuwe werkwijze. Risico is dat je steeds meer achter de feiten aan gaat lopen. Ook kan het Energieperspectief nu geen input geven voor pMIEK 2.0.	+/-
Organisatie		1	Strategic Energy Board	Dit betreft een overblijfsel uit het verleden, predateert het LAN, in de toekomst mogelijk ingevuld door BBOE of een BBOE-sessie uitgebreid met extra partijen om mee te denken. Spanning op rol en naam. VNO-NCW geeft aan zelf een denktank te gaan organiseren voor energievisie.	-

CONTEXTANALYSE

Hoe verhoudt Noord-Brabant zich tot andere provincies?

In het kader van het onderzoek is gesproken met een aantal andere provincies (Utrecht, Noord-Holland, Zuid-Holland) om een vergelijking te kunnen maken in aanpakken.

In Noord-Brabant...

- Is de Taskforce Netschaarste Noord-Brabant onderdeel van de lijnorganisatie zonder gezamenlijke begroting of staffing met de netbeheerders.
- Vindt afstemming met LAN-partners ambtelijk plaats in een centraal overleg (COE) en op projectbasis. Bestuurlijke afstemming vindt plaats in het BBOE, wat als scope in principe het volledige energiesysteem heeft.
- Integraal programmeren is niet in scope van de Taskforce Netschaarste Noord-Brabant.
- Is de mate waarin gemeentebestuurders in BBOE mandaat hebben of hun regio voldoende kunnen representeren een discussiepunt.

In andere provincies...

- Bevinden taskforces of soortgelijke entiteiten zich binnen de lijnorganisatie (Zuid-Holland), buiten de lijn als tijdelijke programmaorganisatie (prov. Utrecht, regio Amsterdam), en soms als gezamenlijke werkorganisatie met de netbeheerders met gedeelde begroting en staffing (Noord-Holland).
- Vindt ambtelijke samenwerking plaats in soortgelijke centrale ambtelijke overleggen en tevens op projectbasis. Bestuurlijke afstemming is in onderzochte provincies altijd beperkt tot de LAN-scope (dus niet energiesysteem-breed).
- Is het integraal programmeren wel in scope van hun respectievelijke entiteiten die bezig zijn met netcongestie.
- Speelt de mandaat- en representatievraag net zo als in Brabant, ondanks verschillende bestuurlijke overlegstructuren, en blijkt uit gesprek met het ministerie van EZK dat dit in alle provincies speelt.

Hoe verhouden de activiteitensporen zich tot elkaar?

- Energiehubs en netbewuste gebiedsontwikkeling dienen niet alleen ter verlichting van netcongestie, maar kunnen ook een energiesysteemrol in de toekomst vervullen.
- Energiehubs kunnen netcongestie voorkomen of verlichten, waardoor onnodige elektrificatie van bedrijven(terreinen) wordt voorkomen, evenals investeringen in toekomstige e-infra.

- Energiehubs kunnen netcongestie voorkomen of verlichten, en daarmee de noodzaak van bepaalde versnellingsprojecten doen toe- of afnemen.
- In het LAN staat gebiedsgericht werken centraal, op het niveau van clusters of pockets worden vraag, aanbod en infra in samenhang gezien onder regie van de energyboard.

Aanpak netcongestie

- Versnellingsprojecten kunnen worden 'gepromoveerd' naar nationaal MIEK-status onder bepaalde omstandigheden.
- Versnellingsprojecten worden geprioriteerd in het pMIEK, en worden uitgevoerd onder regie van BBOE (de energyboard).

Strategische keuzes

STRATEGISCHE KEUZES

Brabant gaat voor beschikbare en toegankelijke energie

Leidende principes voor de aanpak netcongestie

De leidende principes van Noord-Brabant als het gaat om netcongestie zijn verwoord in de Uitvoeringsagenda Energie 2024-2027. Deze is op haar beurt weer gestoeld op de Omgevingsvisie. De Uitvoeringsagenda Energie 2024-2027 heeft een aantal uitvoeringslijnen, waarvan 'Beschikbare en toegankelijke energie' er een is. In deze uitvoeringslijn is de aanpak van netcongestie ondergebracht.

Strategische keuzes voor een herijking van de aanpak netcongestie

Op basis van de contextanalyse, gesprekken met interne en externe stakeholders en twee werksessies zijn vier strategische keuzes geformuleerd die de provincie kan nemen. Deze strategische keuzes zijn in lijn met de leidende principes van beschikbare en toegankelijke energie en vormen een kapstok voor een strategie waarin acties nader zijn uitgewerkt. De strategische keuzes zijn:

- Beter samenwerken
- Overzicht creëren en behouden
- Inhoudelijke rol versterken
- Communicatie en kennisdelen

STRATEGISCHE KEUZES

Overzicht strategische keuzes per activiteitspoor

Dit schema laat de strategische keuzes zien per activiteitspoor, en op welke tijdschaal de activiteitsporen positieve impact beogen te hebben op netcongestie.

Overkoepelend

- Invullen voorwaarde voldoende uitvoeringscapaciteit.
- Verbeter de informatiepositie over alle activiteitsporen heen (portfoliosturing).
- Bevorder data delen tussen betrokken partners

Slimme oplossingen

0 – 5 jaar

- Formuleer provinciale rol op energiehubs
- Leg een gereedschapskist aan voor sturing op slimme oplossingen

Versnellingsprojecten

5 – 12 jaar (doorlooptijd grote e-infraprojecten)

- Neem binnen kaders bevoegd gezag over bij versnellingsprojecten.
- Inzet strategisch grondbeleid
- Verbeter monitoring versnellingsprojecten

Integraal programmeren

>5 jaar (sturing op energiesysteem van de toekomst)

- Uitwerking Energieperspectief, procesregie MIEK en expliciteer status pMIEK/nMIEK
- Energie-inhoudelijke verduidelijking (onderzoek en afstemming)
- Verduurzamingsroute Cluster 6-bedrijven
- Monitoren gemeentelijke warmteprogramma's en verhelderen planstatus gemeenten

Plan van aanpak

PLAN VAN AANPAK

Naar een plan van aanpak voor netcongestie

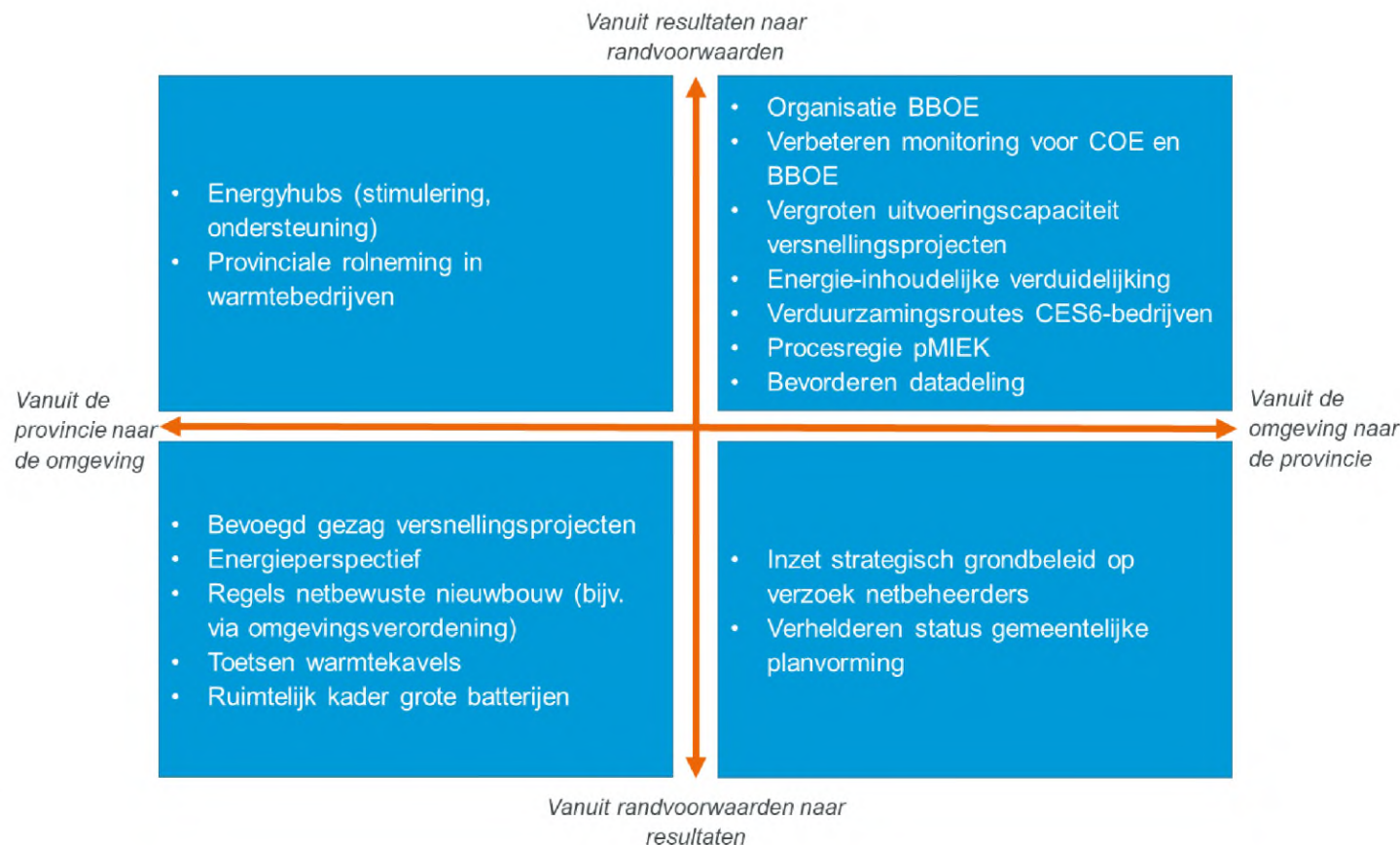
Uitwerking plan van aanpak met samenwerkingspartners

In dit plan van aanpak is een eerste aanzet gegeven voor acties en uitwerkingen. Het is evenwel van belang dat de provincie deze samen met partners verder uitwerkt. Als hulpmiddel is het NSOB-model gebruikt. Het NSOB-model is een model om rolinvulling van overheden te duiden en te plaatsen op twee assen:

- Komt initiatief van de overheid of van de omgeving?
- Is sturing vanuit resultaten of vanuit randvoorwaarden?

Provinciale rol bij netcongestie

De provinciale rol bij netcongestie is niet klip en klaar. Dit komt omdat bevoegdheden en sturingsmogelijkheden verspreid zijn, lang niet allemaal bij de provincie liggen, of nog in ontwikkeling zijn. Tegelijkertijd is de provincie een 'regierol' toegedicht om andere partijen in beweging te zetten. De verschillende acties in dit plan van aanpak zijn in dit model geplaatst om de rolinvulling van de provincie te duiden.

Versnellingsprojecten (1/2)

Relatief weinig prio ← → Relatief veel prio

Prio	Actie	Omschrijving	Wie	Doorlooptijd	Randvoorwaarden
	Bevoegd gezag	De provincie neemt op verzoek en binnen randvoorwaarden het bevoegd gezag van gemeenten over voor 150kV-projecten en gaat hierover het gesprek aan met partners. Bijvoorbeeld aan de hand van een aantal criteria waaraan een project moet voldoen voordat de provincie bevoegd gezag overneemt. Onder andere moet worden uitgezocht welke varianten van overname bevoegd gezag er zijn, en wat dit betekent voor provinciale uitvoeringscapaciteit. Tot slot moet worden uitgezocht hoe de voorwaarden waaronder provincie bevoegd gezag overneemt, eerst worden afgestemd met gemeenten en andere partners.	PNB, BBOE, Tennet, Enexis, gemeenten	Q4-24	- Gemeente-overstijgend of provinciaal belang - Gemeenten zijn niet in staat of bereid onderlinge coördinatie in besluitvorming vorm te geven - Provincie heeft genoeg uitvoeringscapaciteit - Basisvoorwaarde: gemeenten en provincie besluiten eerst over de randvoorwaarden
	Verbeteren monitoring versnellingsprojecten	De provincie neemt het voortouw om op korte termijn de monitor versnellingsprojecten qua actualiteit en kwaliteit nog verder te verbeteren (monitoring op <i>projectniveau</i>). Het doel van deze monitoring is effectieve sturing en (de)escalering binnen COE en BBOE op de versnellingsprojecten borgen.	PNB, TenneT, Enexis	Q4-24 – Q1-25	(Door)ontwikkelwensen van de projectmonitoring zijn duidelijk.
	Verbeteren sturingsinformatie aanpak netcongestie	De provincie neemt het voortouw om de sturingsinformatie voor de aanpak netcongestie in de breedte te verbeteren en in samenhang te bezien: het gaat hier om monitoring van alle activiteitensporen, dus niet alleen versnellingsprojecten, ofwel monitoring op <i>portfolioniveau</i> .	PNB	Q2-25 – Q4-24	(Door)ontwikkelwensen van de portfoliomonitoring zijn duidelijk.
	Uitvoeringscapaciteit	De provincie heeft waarschijnlijk extra uitvoeringscapaciteit nodig voor versnellingsprojecten als zij vaker bevoegd gezag overneemt of als er sowieso meer projecten bijkomen. Dit vraagt om (flexibele) uitbreiding van de capaciteit. Zoekrichting is het bundelen van projectleiderscapaciteit, in samenwerking met de infraprojectenafdeling bij de provincie en eventueel (grotere) gemeenten in Brabant.	PNB, gemeenten	Q4-24 – Q2-25	- Er moet genoeg financiële ruimte zijn om extra capaciteit aan te kunnen trekken of in te huren - Rol van BBOE bij versnellingsprojecten moet duidelijk zijn

ern vertrouwelijk

Versnellingsprojecten (2/2)

Relatief weinig prio ← → Relatief veel prio

Prio	Actie	Omschrijving	Wie	Doorlooptijd	Randvoorwaarden
	Inzet strategisch grondbeleid	De provincie verkent of zij met haar strategisch grondbeleid de aanpak van netcongestie kan versterken, in het bijzonder door ondersteuning van de netbeheerders bij het verwerven van gronden die nodig zijn voor versnellingsprojecten. In het verlengde hiervan onderzoekt de provincie in hoeverre gemeenten ook hun grondbeleid daarvoor kunnen en willen inzetten, en hoe dit gecoördineerd kan worden.	PNB, Enexis, TenneT	Q4-24 – Q1-25	

Programmeren en prioriteren (1/2)

Relatief weinig prio ← → Relatief veel prio

Prio	Actie	Omschrijving	Wie	Doorlooptijd	Randvoorwaarden
	Energieperspectief	Het energieperspectief wordt in de loop van komende kwartalen verder uitgewerkt. Het is van belang om te expliciteren wat het Energieperspectief is en welke acties daar voor de provincie en partners uitkomen. Het energieperspectief bevat een visie die enerzijds flexibel is en kan omgaan met de veranderingen van de energietransitie, en anderzijds houvast biedt voor de komende jaren.	PNB	Q1-25	Interne en externe verwachtingen aan het Energieperspectief worden geëxpliciteerd.
	Expliciteer status Energieperspectief en pMIEK/nMIEK	De provincie maakt expliciet wat het Energieperspectief betekent voor de maatschappelijke prioritering in pMIEK 3.0 en andere beleidskeuzes. Nu is de status van het Energieperspectief daarin nog onvoldoende duidelijk. De provincie expliciteert daarnaast wat het precies betekent als een project pMIEK of nMIEK status heeft, welke activiteiten en rolverdelingen horen daarbij en hoe verschillen die?	PNB	Q4-24	
	Procesregie pMIEK-cyclus	De provincie is verantwoordelijk voor de organisatie van de volgende cyclus van integraal programmeren: zoals het tijdig beginnen met opstellen van pMIEK 3.0 en daarin borgen dat er tijdig een goede maatschappelijke prioritering van projecten wordt gemaakt.	PNB	Q3-25	Tijdlijnen toekomstige IP-cyclus zijn duidelijk en haalbaar
	Energie-inhoudelijke verduidelijking	Alle planvorming in de RES, Energieperspectief, pMIEK en gemeentepannen ten spijt, is er nog steeds veel onzekerheid over bepaalde energie-inhoudelijke onderwerpen. Voorbeelden zijn het waar en wanneer van waterstof, grote batterijen en bovenlokale warmtenetten. De provincie neemt het voortouw om met partners deze onderwerpen op de juiste tafels en momenten te beleggen.	PNB	2025	- Het is duidelijk welk onderwerp op welke tafel hoort. - Onderzoeksvragen worden beantwoord.

Programmeren en prioriteren (2/2)

Relatief weinig prio ← → Relatief veel prio

Prio	Actie	Omschrijving	Wie	Doorlooptijd	Randvoorwaarden
	Verduurzamingsroute Cluster 6-bedrijven	Verbetering van het inzicht in de verduurzamingsroute van Cluster 6-bedrijven is nodig om duidelijkheid te verschaffen aan bedrijven zelf, hun omgeving en netbeheerders, ten behoeve van energieplanvorming. Er zijn obstakels als het gaat om het delen van bedrijfsgevoelige informatie, en bovendien wettelijke beperkingen voor de netbeheerders. Deze actie ziet toe op het verkennen van mogelijkheden om binnen wettelijke kaders meer inzicht te krijgen en te delen over de verduurzamingsroute van Cluster 6-bedrijven.	PNB, Enexis	N.t.b.	Bedrijven en netbeheerders zijn bereid en wettelijk bij machte om transparantie in data te verschaffen
	Monitoren gemeentelijke warmte-programma's	Monitor de gemeentelijke warmteprogramma's die de komende jaren opgesteld gaan worden, zodat tijdig zicht is op wijken die kiezen voor verduurzamingsroutes met een zware netbelasting. Deze actie is gekoppeld aan meer provinciale regie op warmtenetten (Slimme, lokale oplossingen). Ook is deze actie gekoppeld aan de IP-cyclus omdat het het ophalen van sectorale plannen betreft.	PNB	2025-2026	Gemeenten stellen warmteprogramma's op en maken daarin keuzes.
	Verhelderen status gemeentelijke planvorming	Netbeheerders vragen voor hun investeringsplannen voor de komende 10 jaar duidelijkheid over waar en wanneer bepaalde ontwikkelingen plaatsvinden. Het is onduidelijk tot op welk niveau gemeenten de netbeheerders zekerheid kunnen en willen geven over welke ontwikkelingen wanneer plaatsvinden. Aan de andere kant willen gemeenten dat netbeheerders ook plannen in de verre toekomst meenemen in investeringsplannen. De provincie bespreekt dit dilemma met gemeenten en provincies om tot een werkbare oplossing te komen.	PNB, gemeenten, Enexis	2025	

Slimme en lokale oplossingen (1/2)

Relatief weinig prio ← → Relatief veel prio

Prio	Actie	Omschrijving	Wie	Doorlooptijd	Randvoorwaarden
	Energyhubs	De provincie rondt het plan van aanpak voor energiehubs af. Dit plan van aanpak moet in ieder geval duidelijkheid geven over besteding en verdeling SPUK-gelden, inhoudelijke doelstellingen van de geselecteerde e-hubs, rolverdeling, lokale samenwerking en monitoring. Daarnaast borgen we dat het onderwerp energyhubs ook terugkomt in het Energieperspectief en pMIEK om de lange termijn systeemfunctie van energyhubs te belichten.	PNB in afstemming met Enexis en RES-regio's	Q4-24	Enexis moet de nut en noodzaak van energyhubs onderschrijven (verdergaand dan enkel toepassing van GTO bij geselecteerde pilots).
	Netbewuste nieuwbouw	De provincie ontwikkelt een inzet op netbewuste nieuwbouw. Op deze manier kan zij eraan bijdragen dat woningbouw doorgang vindt ondanks netcongestie. Dit kan op verschillende manieren: 'regulerend' met bijvoorbeeld een Energietoets in de Omgevingsverordening, of stimulerend met bijvoorbeeld kennisontwikkeling en subsidies.	PNB	Q4-24 – Q1-25	Gemeenten en ontwikkelaars raken bekend met netbewuste nieuwbouw, zetten hier zelf ook stappen in, en accepteren provinciale rol
	Data delen	De provincie spant zich met netbeheerders in om te zorgen dat benodigde data beschikbaar is om oplossingsrichtingen te kunnen toetsen en voortgang in projecten te behouden. Deze afspraken worden zo mogelijk op bestuurlijk niveau gemaakt. Tevens draagt de provincie via IPO en andere lobbykanalen eraan bij om datadelen van netbeheerders te verbeteren (en hun wettelijke mogelijkheden daartoe).	PNB, Enexis	Q4-24 – Q1-25	Netbeheerders zijn bereid en wettelijk bij machte om bepaalde data te delen.
	Bevorderen warmtenetten	Warmtenetten kunnen onnodige elektrificatie van de gebouwde omgeving voorkomen. Met de komst van de Wcw krijgt de provincie de mogelijkheid om gemeente-overstijgende warmtekavels te toetsen. Daarnaast is de provincie voornemens om samen met EBN en Enexis deelnemer te worden in warmtebedrijven, waarmee zij de haalbaarheid van warmtenetten kan bevorderen.	PNB	Vanaf Q4-25	- Provincie is bereid deel te nemen in warmtebedrijven en daarvoor risico te dragen. - De Wcw wordt aangenomen

Slimme en lokale oplossingen (2/2)

Relatief weinig prio ← → Relatief veel prio

Prio	Actie	Omschrijving	Wie	Doorlooptijd	Randvoorwaarden
	Grote batterijen	Toepassing ruimtelijk kader grote batterijen, wordt momenteel opgesteld door interbestuurlijke werkgroep o.l.v. het Rijk. Dit kader gaat ook taken voor provincies bevatten. Het is van belang om met partners ieders rol en belang bij grote batterijen te duiden, en dit vervolgens te vertalen naar handelen van de provincie. De rol van de provincie ziet met name toe op ruimtelijke ordening, terwijl de netbeheerder kijkt naar netimpact. Batterij-ontwikkelaars hebben een eigen belang.	PNB, netbeheerders	n.n.b.	Het ruimtelijk kader grote batterijen komt beschikbaar
	Kennisdeling	Bouw kennisdeling onder bedrijven, bedrijventerreinen, gemeenten en ontwikkelaars verder uit als het gaat om bijvoorbeeld energiehub, netbewuste nieuwbouw en slimme energieconcepten. Daarmee wordt de uitvoeringskracht voor slimme oplossingen vergroot.	PNB	Vanaf Q2-25	

Verantwoording

VERANTWOORDING

Opdracht: verstevig de provinciale regierol op netcongestie

Opdrachtschrijving

Berenschot heeft de volgende opdracht gekregen van Provincie Noord-Brabant:

Invulling van de rol van coördinator netcongestie en in die rol komen tot een plan van aanpak c.q. strategie met daarin in ieder geval aandacht voor:

- Energyhubs/slimme oplossingen
- Versnellingsprojecten
- Opstellen PMIEK
- Energieperspectief

Dit plan van aanpak c.q. strategie komt tot stand in overleg met interne en externe stakeholders, in ieder geval afgestemd op directieniveau.

Ook geeft het plan van aanpak c.q. strategie inzicht in de competenties die provincie Noord-Brabant nog moet ontwikkelen om de aanpak netcongestie verder te brengen. Het plan van aanpak c.q. strategie brengt ook in beeld wat de samenhang is tussen de verschillende activiteitensporen van netcongestie en overige activiteiten waar de provincie aan werkt, zoals het Brabants Ruimtelijk Voorstel.

Methodologie

Om te komen tot het plan van aanpak c.q. strategie is het 'Play-to-win'-framework toegepast. Dit bestaat uit drie stappen (zie ook volgende pagina):

- A. Contextanalyse: hiervoor heeft documentenstudie plaatsgevonden alsook ca. 25 interviews binnen en buiten de organisatie.
- B. Strategische keuzes formuleren: aan de hand van een interne werksessie, en bilaterale toetsmomenten met beslissers bij de provincie, zijn deze keuzes gevalideerd.
- C. Plan van aanpak: de strategische keuzes zijn uitgewerkt in een plan van aanpak, met een actieoverzicht en een uitwerking op hoofdlijnen van de belangrijkste acties. Hierbij is gebruikgemaakt van het NSOB model.

'Play to win' framework

A. Omgevingsverkenning

1. Contextanalyse

Welke ontwikkelingen zijn er relevant?

- Wat is de afbakening van het speelveld?
- Wat zijn de belangrijkste trends en ontwikkelingen?
- Wat zijn de belangrijkste behoeften van stakeholders?

2. Externe stakeholders

Wat zeggen externe stakeholders?

- Welke spelers zijn actief, wat zijn sleutelspelers?
- Hoe kijken externe stakeholders naar ons?
- Wat zijn manieren om ons te onderscheiden van externe stakeholders?

3. Interne stakeholders

Wat zeggen interne stakeholders?

- Wat doen we nu al en wat is de interne ervaring daarmee?
- Wat zijn onze huidige prestaties? Wat is onze positie en ons potentieel?

B. Keuzes over 'wat' en 'waar'

4. Wat is de winnende aspiratie?

Wat is ons leidende en motiverende doel?

- Wat is de ideale eindsituatie?
- Waarom past netcongestie bij de provincie?
- Wat voor criteria bepalen succes?

5. Where to play?

Waar willen we onderscheidend zijn?

- Wat past nadrukkelijk wel en niet bij ons?
- Welke vragen van stakeholders willen we wel en niet invullen?

C. Keuzes over 'hoe'

6. Hoe te winnen?

Hoe gaan we ons onderscheiden?

- Wat moeten we doen om onderscheidend te zijn?
- Welke competenties willen we professionaliseren en verbeteren?
- Welke kennis hebben we nodig?
- Wat zijn eventuele strategische partners?

7. Hoe pakken we het aan?

Wat moet er gebeuren?

- Opstellen plan van aanpak
- Acties & activiteiten korte termijn
- Beschikbare middelen
- Partnerships

Gevoerde gesprekken en geraadpleegde bronnen

Gevoerde gesprekken intern

- 5.1.2.e [redacted]
- 5.1.2.e [redacted]
- 5.1.2.e [redacted]
- 5.1.2.e [redacted]
- 5.1.2.e [redacted]
- 5.1.2.e [redacted]
- 5.1.2.e [redacted]
- 5.1.2.e [redacted]
- 5.1.2.e [redacted]
- 5.1.2.e [redacted]
- 5.1.2.e [redacted]
- 5.1.2.e [redacted]
- 5.1.2.e [redacted]
- 5.1.2.e [redacted]
- 5.1.2.e [redacted]

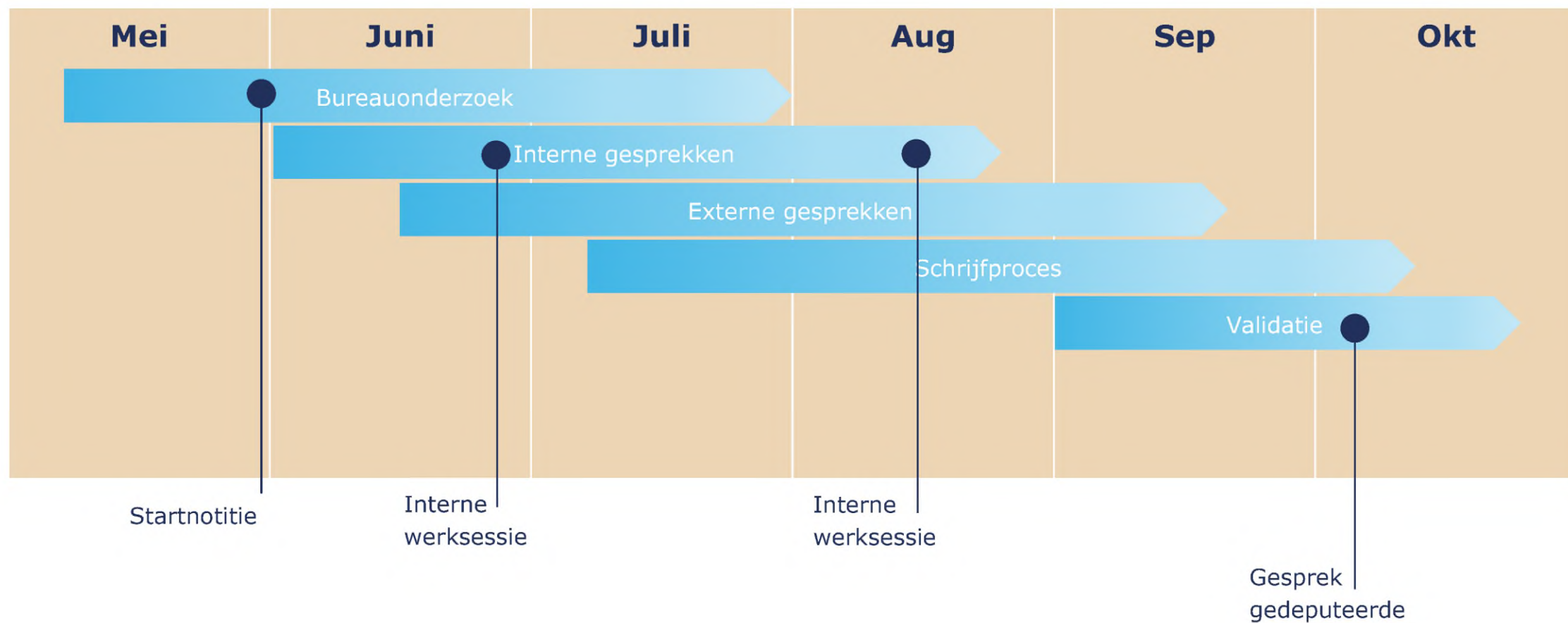
Gevoerde gesprekken extern

- Interprovinciaal Overleg (IPO)
- Ministerie van EZK (verschillende gremia)
- Prov. Noord-Holland
- Prov. Zuid-Holland
- Prov. Utrecht
- VNO-NCW
- Netbeheerders
- BOM
- EZK directie
- Brainport regio

Geraadpleegde bronnen

- [Landelijk Actieprogramma Netcongestie \(LAN\)](#)
- Statenmededeling Prov. Rol bij transportschaarste (25/1/2022)
- AEF (2023), Overleg- en besluitvormingsstructuur energietransitie Brabant
- Provincie Noord-Brabant (2022), Werksporen Taskforce Transportschaarste incl. bijlagen
- Provincie Noord-Brabant (2024), Uitvoeringsagenda Energie 2024-2027
- Actielijst Energie Aanpak Brainport
- Twee memo's 5.1.2.e [redacted] over Taskforce
- TNO Vector (2024), Versnelling 150/380 kV Moerdijk
- Provincie Noord-Holland (2024), Programmaplan Taskforce
- Provincie Zuid-Holland (2023), Inrichting van de uitvoering pMIEK
- [PMIEK Handleiding 2024](#)

Proces

Bijlagen

04-07-2024

BIJLAGEN

Overzicht van (potentiële) instrumenten in de 'gereedheidskist' voor de aanpak netcongestie

Dit overzicht geeft een verzameling van instrumenten die de provincie kan inzetten in de aanpak van netcongestie.

Activiteiten- spoor	Juridisch		Financieel	Organisatorisch	Communicatie & informatie
	Publiekrechtelijk	Privaatrechtelijk			
Slimme oplossingen	• Omgevingsverordening (bijv. Energietoets) • Goedkeuring warmtekavels (na inwerktrading Wcw)	• Samenwerkingsovereenkomsten en convenanten	• Stimulering e-hubs • Warmtenetten financieel mogelijk maken	• 'Hubregisseurs' die de uitvoeringskracht van potentiële e-hubs helpen organiseren.	• Kennisdeling gemeenten en ontwikkelaars • Publieksinformatie en loketfuncties
Versnellingsprojecten	• Omgevingsvergunning • Projectbesluit • Beleidsregel bevoegd gezag overnemen	• Grondposities inzetten • Deelneming energiebedrijven		• Flexpool projectleiderscapaciteit • Bestuurlijke afspraken 'spoorboekje'	
Integraal programmeren	• Energieperspectief (als onderdeel van Omgevingsvisie of als Omgevingsprogramma)	• Inzet aandeelhouderschap Enexis voor toetsing strategie en financiële planning		• Maatschappelijke prioritering in pMIEK • Voordragen projecten voor nMIEK	

BIJLAGEN

Wat is integraal programmeren?

Integraal programmeren houdt in dat planontwikkeling voor energieinfrastructuur over alle energiedragers heen in onderlinge afstemming plaatsvindt, waarbij alle stakeholders betrokken worden, en waarbij er feedback is tussen lange termijn- en korte termijnplanning. Integraal programmeren voltrekt zich in een tweejarige cyclus waarbij projecten worden geïdentificeerd en geprioriteerd in het pMIEK. De leidende principes voor die prioritering staan in de provinciale energievisie. De provincie betreft daarbij stakeholders. Vervolgens werken de netbeheerders deze projecten verder uit in een investeringsplan en keurt de ACM deze plannen goed.

